

0223 x 12 JAN. 1931

21

No. 9.

24.12.30

13

Istanbul Vilayet Komitesinin Fikirlerini
Yayan Haftalık Gazetedir

İş Kanunu.

İş kanununun önümüzdeki aylar içinde çıkarılacağı rivayetleri tekrar canlanmaya başladı. Son bazı hazırlıkların yapılmağa olduğu işaa edilmektedir.

Sermayedarlığın hâkim bulunduğu bir cemiyette de amele için az çok bazı hukuk tanıyan bugibi kanunlar, patronlar tarafından kendiliğinden ve istekle, amele sınıfının taleplerini tamamen tatmin edecek bir tarzda çıkarılır. Türkiyeden çok evvel, kapitalist (sermayedar) inkızağını yapmış memleketlerde, bugibi kanunlar, amele sınıfı tarafından uzun, çetin ve kanlı mücadeleler neticesinde, cebren kabul ettirilmişlerdir. Bu memleketlerin ameleli sonraları da, her fırsattan istifade ederek, bu kanunları ve bunlarla terkin edilmiş hakları kaldırmak ve bertaraf etmek için, burjuvazinin sık sık tekrar ettiği teşebbüslere karşı koymak için, şiddetli mücadelelere girişmek mecburiyetinde kalmıştır.

Bizde de iş kanunları bugibi mücadeleler neticesinde çıkarılmıştır. Yoksa bu, burjuvazinin (yani patronlar sınıfının) ihtikâarlığı, amele sınıfına karşı olan muhabbeti ve cemilekârlığı neticesi değildir. Şimdi siyasi hâkimiyeti elinde bulunduran burjuvazinin henüz iktidar mevkiine geçmediği zamanlardan, sultanların hâkim buldukları zamanlardan beri devarı eden ve günden güne inkızaç eyleyen, millî mücadeleden sonra vîs'at ve şiddet kespeden mücadelenin, sınıf mücadelesinin tazyiki altında ortaya çıkmıştır.

Filhakıka grev kanunu, meşrutiyetin ilk senelerinde sınırdifer amelesinin mücadeleleri neticesi olduğu gibi, Anadolu harbi sınırlarında millî burjuvazinin imelâtı harbiye ve longuldaç kömür mıntakası amelesi için çıkardığı nizam ve kanunlar, anti-emperyalist ve burjuva demokratik mücadelenin, amele-köylü hâkimiyetine müntohi olması tesdit ve tehlikesinin tazyiki altında çıkarılmışlardır. Millî mücadelenin burjuvazinin zaferile nihayetlenmesini müteakip, amele sınıfının Türk burjuvazisine karşı, Komünist Fırkasının rehberliği altında, giriştiği bir sıra mücadelelerin ve kütlenin aşağıdan gelen kuvvetli tazyikinin tesiri altında, şimdiki iş kanunu ortaya çıkmıştır.

Türk burjuvazisi, yedi seneden beri, amele sınıfını oyaldı. İş kanunu yedi senedir vekâletlerde, şofmenlerde, komisyonlarda v. s. sürüklemedi durdu. İş kanunu doğmadan görmek için çeşitli manevralar emekçi kütlelerin tazyiki karşısında akanete mehkûmdu. Komünist Fırkasının senelerden beri iş kanununun çıkarılması hususunda ortaya attığı şiar teknil amele sınıfının malî olmuştur. Türk burjuvazisi, emekçi kütlelerin bilhassa son aylarda büyüyün ve ötede beride açık mücadelelere inkılap eyleyen ademi memnuniyeti ve sollaşması karşısında artık mukavemet edemez. İşte aşağıdan gelen ve sınıf mücadelesine dayanan bu kuvvetli tazyik iş kanunu kabul ve ilâna burjuvaziyi mecbur etmektedir. Amele sınıfı ve onunla birlikte emekçi kütleleri bu misallerde

hakların yalnız ve munhasıran mücadele, burjuvazi ile amansız bir çarpışma ile alınabileceğini bir defa daha öğrenmiş ve tecrübeyle anlamış oluyor.

Sermayedarlık çerçevesi içinde, emekçi kütlelerin sefaletten kurtulabilmelerine ne imkan ve ne de ihtimal vardır. İnsanın insan, amelenin ve çalışan fakir halk kütlelerinin patronlar ve tekmil zenginler tarafından insafsızca soyulması esaslı üzerine kurulmuş olan sermayedar cemiyetinde, soyulanların soyuculardan medet ummaları, iyilik beklemeleri mümkün değildir. Emekçi kütlelerini alakadar eden kanun ve nizamların, çıkarılrsa bile, hakikaten emekçi kütlelerin menfaatlarına tamamen uygun olmasına intizar vahi, boş ve asla tahakkuk etmeyecek bir hayaldir. Emekçi kütleleri, içinde yüzdükleri derin ve hudutsuz sefaletten, ancak hâkimiyeti bizzat aldıkları, kendi sınıflı hâkimiyetlerini kurdukları zaman kurtulabilirler.

Fakat bu hakikat, amele sınıfının maddî vaziyetini bir dereceye kadar ıslaha ve kurtuluşu, mücadelesini teshile hadim bazı şartların, sermayedar içtimalî nizamı dahilinde, temin edilmesi için mücadele edilmemesi manasına taşanmam etmez. Amele sınıfına teşkilâtli bir hale getirmeye, burjuvazi karşısına toplu bir kütle haline çıkmasına ve nihayet sınıflı menfaatlarını müdafaya ve ta hakuk ettirmeye hadim bir nevi teşkilâtları serbestçe tesis edebilmesi ve sınıf mücadelesinin serbestçe inkişafına engel olan hâil ve meniaların kaldırılması için yalnız bir mücadele yalnız lâzım değil, aynı zamanda bir zaruretler.

Türk burjuvazisi, inkılâpçı amele hareketinin inkişafına ve amele sınıfının siyasi bir kuvvet halinde toplanmasına mani olmağı vazifelerinin en esaslısı telâkki etmektedir. Inkılâpçı amelenin ve rehberlerinin, inkılâpçı amele teşkilâtlerinin ve komünist fırkaları ile azasının maruz kaldıkları sıkı takip ve tethiş bu ana siyasetin icabatıdır. Türk burjuvazisinin inkılâpçı amele hareketini boğmak ve amele sınıfını, onunla birlikte Türkiyenin tekmil emekçi kütlelerini kayıtsız, şartsız istismara tabi tutmak hususundaki gayretleri, bütün tazyik ve tethiş şartlarına rağmen, tam bir muvaffakiyete mazhar olamamıştır. Bu sebeple dir ki Türk burjuvazisi, önüne geçemediği amele hareketini, kendi sınıflı menfaatlarını ızzar ve ihlâl etmeyecek tehlikesiz bir hale sokmak ve bu hareketi, gemlerini kendi elinde tutacak vechile, idaresi altında geçirmek hususunda büyük bir gayret ve say sarfetmektedir. Geniş emekçi kütlelerin devamlı ve durmadan artan tazyiki altında, Türk burjuvazisinin kabulüne mecbur olduğu iş kanunu, işte bu maksadın tahakkukunu temine hadim bir vasıta olarak ortaya çıkarılacaktır.

İ kanunun, sınıf mücadelesinde amele sınıfına hizmet eder bir kanundan ziyade, burjuvazinin elinde, amele aleyhinde sallanacak, iki tarafı keskin bir kılıç haline gelebilmesi için, tek şey esirgenmiş değildir. Bu kanun her şeyden evvel amele sınıfını, yegâne kurtuluş yolu olan sınıf mücadelesi yolundan uzaklaştırarak, burjuvazinin kuyruğuna takmağı temin ve tahakkuk ettirmeye yarar bir vasıta olarak hazırlanmıştır. Amele sınıfı ile patronları arasında ahenk ve vifak kurmağı /patronun istediği gibi soyulmasını ve amelenin asla ses çıkarmamasını demektir/ Türk burjuvazisi bu kanunun esaslı ve ruhu yapmıştır. Meclis reisinin aylaca evvel açıkça ilân ettiği gibi, bu esasların projede asla ihmal edilmediği görülmektedir.

Filhakika kanun projesinde asgari iş günü /9/ saat olarak gösterilmiştir. Yüki-bugün devlet fabrikalarında olduğu gibi- tamamen ameleye, fakat menfaat ve faydesi bir avuç büyük memur ve imtiyazlılara munhasır olmak üzere yardım ve hasta kasaları tesisi tasavvur olunmaktadır. İ teşekküllerin ne idare ve ne de kontrollerinde amelenin her hangi bir hakkı olmayacağını söylemeye hacet yoktur. Kanunun tabikini kontrol hususu munhasıran hükümet nemurlarına bırakılmaktadır. v.s.

Filhakika bu kanunun amele sınıfı için bir esaret kanunu olarak çıkacağını anlamak için, Türk burjuvazisinin ve hükümetinin şimdiye kadar takip ettiği ve olan takip etmekte devam ettiği amele siyasetine bakmak kâfidir. İki seneden beri burjuvazinin

en leskin zekaları vekâletlerde, encümenlerde, komisyonlarda bunun için çalışdılar. Şimdi de ticaret ve sanayi odaları, sanayi teşkilatları ve belli başlı fabrikatorlar son retuşları yapmakta, burjuvazinin işine gelemiyen pürüzler kalmasa ise, bunları da kaldırmakla meşguldürler. Bu suretle burjuvazi, iş kanunu çıkarmakla, bir taraftan ameleleri bir müddet için yatıştırmak, avutmak imkânını kazanmayı umuyor. Diğer tarafta sermaye terakümünü zıman altına almış oluyor.

Türkiyede istiklâl müesseselerinin çoğu /30/ az amele çalışır. Türkiye amelesinin büyük ekseriyeti bugişi küçük darüssunânlarda çalışır. Halbuki iş kanunu, bir maddeye göre, yalnız otuzdan fazla amele çalıştıran müesseselerde çalışanlar hakkında tatbik edilecektir. Bu suretle burjuvazi, amelelere kanun çıkarıyor demerken, kurnaz bir elçabukluğu ve göz boyacılığı ile, melenin ka- hır ekseriyetini, şimdiye kadar olduğu gibi, her türlü hukuktan mahrum ve patrollerin kayıtsız, şartsız istismarına tâbi bırakmaktadır.

Böyle bir iş kanunu amele sınıfının talep ve ihtiyâçlarına cevap vermekten çok uzaktır. Türkiye amele sınıfı bütün amelenin lehine esaslara istinat etmesini talep eder. Bu kanun, Komünist fırkasının faaliyet programına tespit edilen esaslara istinat etmelidir. Türkiye amele sınıfı, bunları istihsal için, Komünist fırkasının rehberliği altında mücadeleden bir an ferî olmayacaktır. Amele sınıfı şunları talep etmektedir:

a/ Fabrika ve darüssunâna şuralarının, sendikaların, içtimaların, millî sendika federasyonlarının, umumî bir federasyonlar birliğinin, inkılâpçı fırkaların amele sınıfının menfaatlarını müdafaaaya yarar her nevi inkılâpçı teşkilâtların tam bir serbestisi, sendik ve darüssunâna komitelerinin patron yanında ameleleri temsil etmek haklarının ve kollektif mukavele aktetmek sâlihîyetlerinin tanınması, millî amele teşkilâtlarının beynelmîlî amele teşkilâtlarına girebilme haklarının tanınması;

b/ amele ve kolüleri için matbuat, içtimal, nümayiş ve grev serbestisi

c/ /8/ saatlik iş günü /madenlerde /6/ saat/ 42 saatlik iş haftası, münzüm iş ve gece işi için çift yemmiye, ücretli hafta tatili, sende dört haftalık ücretli izin;

ç/ sikkî iş şeraiti, kadın ve çocuk işinin himayesi, 18 yaşından aşağı gençler için gece işinin menî, müsavi iş için müsavi gündelik, 14 yaşından küçük çocuklar için iş memnuiyeti;

d/ ihtiyatî tedbirler, hastalık ve kazalara karşı teminat, iş kurbanlarının tazminat/ içtimal sigorta, haata kasaları, gündeliklerden kesilmeksizin tekaüdiye v.s./, işsizlere devlet yardım, küçük çocuklar için iş memnuiyeti;

e/ Fabrika ve maden ocaklarına yakın yerlerde hijzisihaya uygun amele evlerinin yapılması, millileştirilmiş müesseselerde/şimendifer, tütün inhisarı vs./ amele ve küçük memurların devlet-patron kapitalistine karşı haklarını müdafaaaya yarar-grev yapmak hakkı de dahil olduğu halde- her nevi vesaitin serbestisinin temini.

İş kanunundan tekml gündeliklerle çalışam emekçilerin siyanen istifadesi.

Hasim.

- Amele açlıktan inliyor. İşsizlik emekçilerin
- belini bukuyor. Küçük tenaf ve fakir halk yoksul !
- Patronlar "tassaruf" diyorlar. Demek ki canımızı da
- almak istiyorlar !
- Amele yoldaşlar ! Bu azraillere, gündelikleri-
- ri çoğaltmak için, mücadeleye girişmekle cevap verinizi

Yoldaş!

"Kızıl İstanbul" amele gazetesidir.
Onu oku, başkasına okut, onun gösterdiği yol-
dan yürü!

Ankaralılar nasıl yapmış ?

Mahpus komünistlere yardım hakkındaki yazıları büyük alaka ile okudum. Açtığımız mücadeleyi takdir ile karşıladın. Patronların ışık görmez, karanlık ve rutubetli zindanlara attığı bu aziz arkadaşlarımız bizim için bu sıkıntılara katlanıyorlar. Onlar emeğin ve fakir halkın zulüm ve esaretten, soygun ve haksızlıklardan kurtulması için çalıştılar. Kendilerini feda ederek, bize yol gösterdiler. Önümüze geçtiler, çarpıştılar, mücadelelerimizde bize rehberlik ettiler. Bizim için uğraşanlara yardım en büyük borcumuzdur.

Bu vesile ile size küçük bir hatıra anlatabayım. Puncan beş sene evvel, 925 de istiklâl mahkemeleri harıl harıl kılıç sallıyorlardı. Şehirlere, derebeylere çevrilmesi lâzım gelen kılıç emele ve fakir halka tevcih ediliyordu. Amele sınıfının inkılâpçı unsurları ve rehberleri zindanlara atılıyor. Amele gazete ve memur memmuaları, inkılâpçı emele teşkilâtları kapatılıyor. Ameleliğe ait hitaplar men ve müsadere ediliyordu. Amele için nefes almak imkânı bile kalmamıştı. Nite Ankarada kapıdarlık kabil değildi. Tevkif edilerek zindanlara atılan bu emele mücahitleri, komünistleri, takım takım Ankara hapishanesine getirildiler. Yanlarına kimseyi yansırtmıyorlardı.

Bu arkadaşlar bakıma, yardıma muhtaçtılar. Bütün tehlikeleri göze alarak, Ankara amelesi yardıma karar verdiler. Fabrikalarda şüpheli ameleler on ayak oldular. Amelelerden mühim kısım aylıklarından her ay muntazaman ayırdıkları ikiser üçer lirayı bu için başına geçen itimada lâyık arkadaşlara verdiler. Toplanan paralarla erzak ve yeyecek satın alarak, hapsedeki arkadaşlara yetiştirirdiler. Bu suretle yalnız beş ay içinde bin beşyüz lira toplandı.

Bu paradan arkadaşlara yardım ettikten mada, bunların muhtaç ailelerinin de yardımını kosuldu. Hapisten çıkan arkadaşlar Ankara amelesinin bu yardımını daima şükranla tekrarlar.

Amele arkadaşlar ! Ankaradaki arkadaşlarımızın yaptıklarını biz de birkaç misliyle yapabiliriz. Her amele haftada birer paket cigara, günde bir kahve noksan ierse, bunların parası her hafta toplanırsa, bu iş mükemmel bir surette yapılabilir. Hafta bir paket cigara, günde bir kahve noksan içmekle birşey kaybetmiş. Fakat yarın bizim de başımıza gelecek böyle bir işe sarf etmekle, büyük bir ayılık, bir hizmet yapmış oluruz. Düşünelim ki biz evlerimizde de sıcak bir odada bulur ve sıcak bir çorba içerken, bizim için zindanlara atılanlar soğuktan titriyor, hatta bir kuru ekmeğin bile mahrum ediliyorlar.

Biz çalıştığımız fabrikada bu işe başladık bile. Amele arkadaşlar, siz de bizim misalimizi takip ediniz.

Eski Ankara amelelerinden

Komünist fırkasına her suretle yardım her
- namuslu amelenin ve emekçinin vazifesi ve borcudur!
